

6. Шпичак О.М. Ціноутворення та інфраструктура формування ринкових відносин в АПК / О.М. Шпичак // Економіка АПК. – 1999. – № 1. – С. 44 – 47.

В статті розглянуто стан та тенденції розвитку м'ясопереробляючих підприємств; виявлені ключові причини збільшення поставок імпортованого сировини на м'ясопереробляючі підприємства; запропоновані заходи щодо регулювання імпорту сировини з боку держави.

Ключові слова: підприємство, якість продукції, експорт, імпорт, м'ясна продукція, переробляюча промисловість, конкурентоспроможність.

The paper considers the status and trends of meat processing plants, found the key reason to increase the supply of imported raw materials for meat processing plants and proposed measures to regulate imports of raw materials from the state.

Keywords: enterprise, quality, exports, imports, meat products, processing industry, competitiveness.

Дата надходження до редакції: 08.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Родіонов О.В.

УДК 330.87.338.24

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРІОРИТЕТНИХ ВИДІВ ПЛОДІВ ТА ЯГІД

О. О. Одношевна, аспірант, Дніпропетровський державний аграрний університет

В статті висвітлено аспекти сучасного стану розвитку садівничої галузі загалом по Україні, а також окремо по Дніпропетровському регіону в динаміці. Представлено стандартизовані державні норми щодо кількості споживання окремих видів плодів та ягід, а також проведено паралель між кількістю садівничої продукції, яка вживається населенням по факту. Зроблено дослідження, яке висвітлює, виробництво яких саме плодів є пріоритетним як для України в цілому, так і окремо по Дніпропетровському регіону.

Ключові слова: галузь садівництва, плоди та ягоди, виробництво

Постановка проблеми. Плодівництво, як основний постачальник вітамінів, цукру, білків, мікроелементів, вуглеводів, органічних кислот в споживанні населення є однією з традиційних сільськогосподарських галузей України. Його розвиток відбувається перш за все завдяки достатньо сприятливим ґрунтово-кліматичним умовам для вирощування досить широкого асортименту плодівих і ягідних культур. Крім того, плоди і ягоди є цінною сировиною для харчової промисловості. Отже, плодоягідна галузь може займати місце серед стратегічних галузей вітчизняної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Спираючись на думки багатьох авторів та науковців з приводу аналізу виробництва продукції садівництва загалом та окремо по їх видах, маємо можливість констатувати наступні факти. Так на думку Бойко В.І [2], на сьогодні має місце такий фактор, що внаслідок швидкої трансформації розподільчо-планової системи до ринкової та недосконалого механізму приватизації багаторічних насаджень у промисловому садівництві країни склалися явно виражені негативні тенденції: зменшуються обсяги виробництва плодів і ягід, різко скорочуються площі насаджень, до критичного рівня, знизилися темпи їх відтворення. В свою чергу Березівський П.С. [1] вважає, що без радикальних заходів з боку держави й галузевих структур у справі

відродження та активізації промислового садівництва України, можемо опинитися у критичному стані, щодо виробництва та реалізації продукції садівництва. Адже аналіз динаміки стану розвитку багаторічних насаджень показує, що країна може опинитися перед вибором або значного скорочення вживання в їжу свіжих фруктів або ринок повністю насититься садівничою продукцією іноземних виробників. Дана тенденція є дуже реальною, особливо спираючись, на те, що нині продукція іноземного походження займає чималий відсоток у загальному обсязі плодово-ягідної продукції, яка доходить до кінцевого споживача

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз спеціалізації сільськогосподарських підприємств щодо виробництва різних видів продукції садівництва загалом по Україні, а також розгляд як сучасного стану розвитку представленої галузі на прикладі Дніпропетровської області, так і аналіз її в динаміці за останнє десятиріччя, а також виявлення конкретних видів плодів та ягід, вирощування яких є пріоритетними для сільського господарства як у Дніпропетровській області, так і в країні загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спираючись на аналіз вже опублікованих праць вітчизняних вчених, вважаємо за доцільне виокремити наступні факти

та особливості стану розвитку галузі садівництва. А саме, оцінюючи стан виробництва плодів та ягід на одну особу за рік по Україні, відмітимо негативну тенденцію, оскільки його обсяг в середньому по країні не перевищує 40-50 кілограм, що, в свою чергу, спричинює щорічне зростання імпорту продукції садівництва. Якщо детально розглянути процес споживання плодів та ягід однією особою за рік, то можемо констатувати значне відставання від встановлених дієтологами норм, адже становить лише 43-45% від загальноприйнятого стандарту. Зазначимо, що за наказом Міністерства економіки України, в нашій країні встановлено порогове значення споживання свіжих плодів та ягід однією людиною за рік, яке становить 90 кілограм [1]. Отже на разі маємо гостру проблему, щодо збалансованості раціону харчування населення, рішенням якої має стати не скільки розширення площ зайнятих під плодоягідними насадженнями, а скільки запровадження інтенсивного способу виробництва продукції, що передбачає впровадження передових досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, застосування нових технологій, підвищення рівня освіти і кваліфікації працівників, поліпшення форм і методів організації виробництва, економній витраті людських, фінансових і природних ресурсів. На разі, у табличному варіанті (табл. 1), зобразимо скільки запропоно-

вано споживати кожного виду плодоягідної продукції, в розрізі укомплектованого асортименту плодів та ягід, за рік однією особою, відповідно до рекомендованих державних стандартів, встановлених Київським НДІ харчування [4].

Представлена інформація наглядно висвітлює той факт, що відповідно до рекомендованих норм, встановлених Київським НДІ, пріоритетним серед видів плодоягідної галузі є вирощування яблук, так як норма споживання саме цього фрукту є найбільшою серед усіх інших і загалом становить 50 кілограм на одну особу за рік. Що стосовно інших видів кісточкових, зазначимо рекомендовану кількість, яка складає приблизно в чотири рази менше і в середньому становить від 10 до 4 кілограм на одну людину щорічно. Дана тенденція має місце, через той факт, що саме яблука містять найбільшу кількість вітамінів, мікроелементів та антиоксидантів, які допомагають людині раціонально збалансувати свій раціон харчування, тим самим маючи позитивний вплив на загальний фізичний стан. Також зазначимо, що нині стала дуже популярною тенденція до купівля громадянами вишні та черешні не тільки в сезон із початку червня до початку серпня, а і взимку у замороженому вигляді, що жодним чином не пригнічує їх високої якості та користі для здоров'я.

Таблиця 1

Рекомендована норма споживання плодів та ягід однією особою за рік в розрізі укомплектованого асортименту садівничої продукції

Найменування продуктів	Норма на 1 особу за рік, кг	Найменування продуктів	Норма на 1 особу за рік, кг
*Встановлене порогове значення споживання плодів та ягід на одну особу за рік по Україні, кг		90	
Яблука	50	Черешня	4
Груши	10	Вишня	4
Слива	5,5	Алича	4
Абрикос	6	Ожина	2,5
Полуниця	10,5	Грецький горіх	4,5
Суниця лісна	1,5	Фундук	1,5
Малина	4,5	Калина	2,5
Смородина чорна	5	Шовковиця	5
Смородина червона	5	Айва	4

* Порогове значення індикаторів стану продовольчої безпеки держави визначено Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України, затвердженою Наказом Міністерства економіки України

* Джерело: Розроблено автором відповідно рекомендованих норм Київським НДІ гігієни харчування та даними [6]

Досліджуючи дану галузі конкретно по Дніпропетровському регіоні, зазначимо, що станом на 2012 рік Дніпропетровська область посідає друге місце за обсягами виробництва садівничої продукції і в той же час має високі перспективи щодо удосконалення системи збору, переробки та зберігання плодоягідної продукції, адже завжди вважалась індустріальним регіоном, де є всі можливості за для якісного збору, переробки та зберігання зібраного врожаю. Аналізуючи загальний обсяг валового збору плодів та ягід по Дніпропетровській області в динаміці, зазначимо, що станом на 2011 рік, в порівнянні з 2005 роком, він скоротився на 20%. Дана тенденція склалась в основному за рахунок

скорочення обсягу зерняткових на 26,3% та горіхоплідних - майже на 50%. Що стосовно скорочення обсягу зерняткових, то він має місце через зменшення обсягів вирощування груші та айви майже на 50%. Аналізуючи асортимент кісточкових та ягід за останні 10 років, зазначимо, що спостерігається несуттєве скорочення в 2011 році на 8,9% і 8,0% відповідно. В основному за рахунок скорочення обсягів вирощування персику, малини та смородини. Отже, аналізуючи валовий збір плодів, ягід та винограду в розрізі видів продукції, підкреслимо, що пріоритетним є вирощування яблук, абрикосу, вишні та черешні, в той час, коли валовий збір груші, персику та айви скорочується [3].

На основі вище наведеного аналізу стосовно розподілу питомої ваги плодоягідної продукції в розрізі її асортименту, а також спираючись на рекомендовані державні стандарти, щодо рекомендованих норм споживання плодів та ягід, пропонуємо на прикладі діаграми (рис. 1), на-

глядно відобразити ті дерева, які у відсотковому вираженні займають найбільший розмір площі та обсяг валового збору у загальній структурі плодоягідних насаджень Дніпропетровської області, а також ті, які займають меншу частку, їх ми умовно віднесли до категорії «інші».

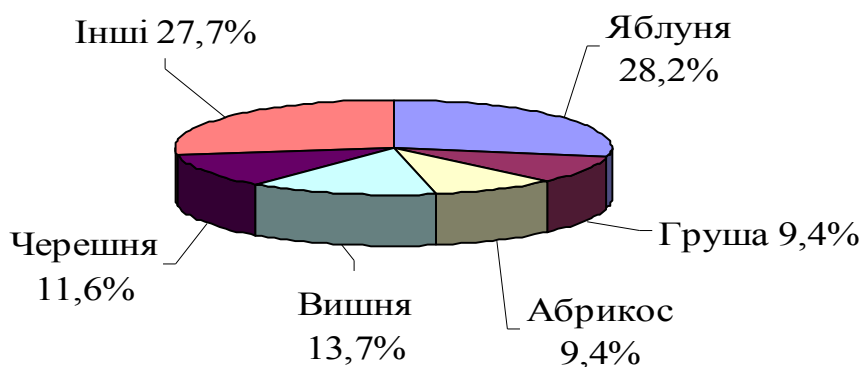

Рис. 1. «Частка площ зайнятих під багаторічними насадженнями окремих видів продукції садівництва у загальній структурі плодоягідних площ Дніпропетровської області»

* складено автором на основі [6]

Отже, на рисунку 1, чітко видно, що найбільшу частку площі зайнятої під плодоягідними насадженнями у Дніпропетровському регіоні займають яблука, вишні та черешні.

Слід зазначити, що саме представленим діаграмою видам плодів приділяється найбільша увага, як з боку розміру площі, зайнятої під насадженнями, так і з боку запроваджених новітніх технік і технологій, які дають можливість отримувати високі врожаї, в порівнянні з іншими регіонами країни, які тим, чи іншим чином більше направлені на виробництво дещо інших видів сільськогосподарської продукції.

Висновки з проведеного дослідження.

Вище наведені в роботі дані свідчать про беззаперечний потенціал Дніпропетровського регіону щодо доведення своїх фактичних показників стосовно виробництва плодоягідної продукції в розрізі її асортименту до загальноприйнятої норми, але відмітимо, що теперішніх зусиль та капітальних вкладень виявляється недостатньо, адже українці недоотримують корисних вітамінів та мікроелементів, взятих із свіжих фруктів майже в половину. Тому вважаємо, що першочерговою передумовою удосконалення стану розвитку галузі садівництва, має стати доведення кількості споживання садівничої продукції до відповідної її норми як по Дніпропетровській області окремо, так і по країні в цілому [5].

Список використаної літератури:

1. Березівський П.С. та ін., Технологічні процеси в садівництві і виноградарстві / Березівський П.С., Михалюк Н.І. // Системи технологій: Навч. посіб. – К., 2006. – С.146-179
2. Бойко В.І. Регіональні аспекти економічної стійкості сільськогосподарського виробництва/ В.І. Бойко// Агроінком - 2006. - № 9 - 10.-С.15-18.
3. Кушнірук В. С. Економічне обґрунтування розвитку садівництва та застосування інтенсивних технологій виробництва в Миколаївській області. / В. С. Кушнірук // Вісник аграрної науки Причорномор'я МДАУ. – Миколаїв, 2009. – № 2(49). – С. 111-120.
5. Сало І. А. Вплив економічної нестабільності на розвиток вітчизняного ринку плодів / І. А. Сало // Агроінком. – 2011. – № 3. – С. 11-14.
6. Україна в цифрах 2011 : [статистичний збірник] / [уклад. О. Г. Осауленко]. – Київ, 2012. – 252с.

В статтє показаны аспекты современного характера развития садоводческой отрасли в общем по Украине, а также отдельно по Днепропетровской области в динамике. Представлено стандартизированные государственные нормы касательно количества потребления отдельных видов плодов и ягод, а также проведено параллель между количеством садоводческой продукции, которая потребляется населением по факту. Проведено исследование, которое показывает,

производство каких именно плодов есть приоритетными как для Украины, так отдельно по Днепропетровскому региону.

Ключевые слова: отрасль садоводства, плоды и ягоды, производство

In article aspects of modern nature of development of gardening branch generally across Ukraine, and also separately on the Dnepropetrovsk area in dynamics are shown. It is presented the standardized state norms concerning number of consumption of separate types of fruits and berries, and also it is carried out a parallel between quantities of gardening production which is consumed to the population upon. Research which shows which production of fruits is priority as for Ukraine, so separately on the Dnepropetrovsk region is conducted.

Key words: gardening branch, fruits and berries, production

Дата надходження до редакції: 20.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Вінніченко І.І.

УДК: 338.43(477):339.9

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

О. М. Зуб, аспірант, Миколаївський національний аграрний університет

У статті досліджено сутність і складові національної безпеки, формування економічної безпеки. Розкрито елементи і особливості економічної безпеки. Запропоновано модель формування і стратегію забезпечення економічної безпеки.

Ключові слова: економічна безпека, загрози, глобалізація, стратегія.

Постановка проблеми. Для досягнення економічної стабільності в Україні ключовим завданням є підтримка сталого рівня економічної безпеки. За умов активізації глобалізаційних процесів та нестабільності економік пріоритетного розвитку потребують ті сфери національної економіки, у яких країна може мати конкурентні переваги. Для України такою сферою є аграрна.

Аграрний сектор України виступає базовою складовою продовольчої основи суспільства, а сільське господарство є системоутворюючим і формує фактори збереження суверенності держави – продовольчу, економічну та у визначених межах, екологічну та енергетичну безпеку держави, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки, формує ринок сільськогосподарської продукції і продовольства.

Процес глобалізації в аспекті його впливу на гарантування економічної безпеки здійснює об'єктивні конструктивні та деструктивні впливи не тільки на національну економіку в цілому, а й на її аграрний сектор зокрема. Глобалізація впливає на виробництво товарів та послуг, використання природних, трудових і інших видів ресурсів, інвестиційно-інноваційні можливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За умов глобалізації питання економічної безпеки є вирішальними у дискусіях щодо вибору альтернативних напрямів розвитку економіки, що знайшло відображення в працях Л.І. Абалкіна, В.Ф. Гапоненко, С.Ю. Глазьева, А.Н. Ілларіонова, Н.П. Купрещенко, Д.С. Львова, М.М. Потрубач, В.К. Сенчагова, А.І. Татаркіна, Л.Г. Ходова, А.В. Шестакова, Л.Л. Уткіна та ін.. Вченими розкрито і обґрунтовано основні концептуальні по-

ложення, щодо сутності економічної безпеки та її ролі у системі національних інтересів, термінологічного апарату, який характеризує стан і трансформацію системи економічної безпеки внаслідок дестабілізуючих факторів.

Напрями формування економічної безпеки аграрного сектора є актуальними і відображають зміст поняття економічної безпеки і механізму її забезпечення, класифікації економічних загроз, їхніх особливостей, що висвітлено у працях таких вітчизняних вчених як О.І. Барановського, В.І. Богачова, З.С. Варналія, В.М. Гончарова, Б.В. Губського, М.М. Єрмошенко, Г.В. Козаченко, В.М. Нижника, В.Л. Ортинського, В.П. Пономарьова, П.Т. Саблука, В.Г. Ткаченко, М.Б. Тумара.

Водночас, попри наявність численних наукових розробок у сфері економічної безпеки, недостатньо опрацьованими залишаються питання її формування в аграрному секторі, які враховували б галузеві особливості. Зокрема, існують доволі суперечливі підходи до визначення окремих характеристик економічної безпеки аграрного сектора, чинників, які здійснюють вплив на її формування, обґрунтування основних напрямів підвищення її рівня, стабілізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є оцінка сутності поняття і особливостей формування основних елементів економічної безпеки, виявлення потенційних загроз з урахуванням галузевих особливостей, у тому числі у контексті продовольчої основи і розвитку за умов впливу глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Опрацювання літературних джерел надає